

Mitä narujen päähän - leijatyypit

Uutta ja etenkin ensimmäistä leijaa etsivä törmää erityyppisten ja -mallisten leijojen viidakkoon. Löytyy pumpattavia, avoimia ja suljettuja patjaleijoja. Lisäksi jokaisen valmistajan myyntipuheet kertovat leijojen olevan parhaita kaikilla osaluueilla, joita markkinamiehet ovat kuluvaiksi kaukeksi keksineet ja joilla leijoja mainoksissa hypetetaan. Tähän kun vielä lisätään jokaisen harrastajan mieltymykset tietyn tyyppiin leijoihin ja joskus kärkevät kommentit leijojen ominaisuuksista, voi valinta olla vaikea.

Seuraavassa tarkastellaan erityyppisten leijojen perusominaisuuksia laittamatta leijoja suoraan paremmuusjärjestykseen. Tarkoituksena on kuvata mitä mikin tyyppi tarjoaa, jotta jokainen voisi löytää itselleen sopivan vaihtoehdon tai ainakin saada kuvan siitä mitä on tarjolla.

Pumpattava leija

Pumpattavissa leijoissa on ilmalla täytettävät strutsit, jotka pitävät leijan muodossaan ja kannattelevat sitä vedessä. Pumpattavia ovat perinteiset C:n malliset, sekä uudet Bow-leijat, joista tarkemmin sivulla 38-39. Nykyiset pumpattavat ovat poikkeuksetta 4-naruista ja tehonsäädöllisiä. Useat käyttävät ns. viidettä narua turvanarina sekä leijan nostamisen helpottamiseksi vedestä ja lumelta

Pumpattavia pidetään freestyle-henkisten leijoina niiden hyppyominaisuuksista ja kääntymisnopeudesta johtuen. Tähän on vaikuttanut myös se, että laji on kehittynyt kesälajista ja pumpattavat on suunniteltu erityisesti vesikäyttöön. Pumpattavien talvikäytöstä puhuttaessa useimmiten kysytään niiden kestävydestä. Pumpattavat toimivat hyvin talvikäytössäkin, ja usein strutsit jätetään hieman pehmeämmiksi kuin kesällä, jotta varmistetaan, että kovalle pudotessaan ne kestävät. Jotkut tietenkkin harmittelevat pumpaamista sekä pienten venttiilien käyttöä, joka harvemmin onnistuu talvihanskat kädessä.

Avoin patjaleija

Avoin patjaleija on helposti tunnistettavissa solumaisesta rakenteesta ja leijan etureunassa olevista avoimista ilmanottoaukoista, joita on leijan etureunassa lähes leijan kärjestä kärkeen. Kolmas tunnusmerkki on bridlenarut (suomeksi punokset), jotka yhdessä solujen leikkauksen kanssa tekevät leijan muodon ja joihin lennätysnarut kiinnitetään leijan ohjaamiseksi ja tehon säätämiseksi. Avoimia patjoja on 2- ja 4-naruista. Erona pumpattaviin on se, että kaikki 4-naruiset eivät ole tehonsäädöllisiä.

Alkuaan avoimet patjaleijat on tehty maankäyttöön ja nykyään niitä käytetään paljon myös talvileijoina niiden käyttökuntoon laitton ja uudelleennoston helppoudesta johtuen. Myös pieneen reppuun mahtuminen helpottaa etenkin vaelluksilla, jolloin toinen leija kulkee selässä tai helposti muuten mukana. Ainoa ikävä tyyppiominaisuus on, että puuskaisessa kelissä avoin patjaleija voi ilmassa sortua kasaan, jos tuuli hetkellisesti vähenee ja ilmanpaine leijan sisällä pienenee. Tämä voi johtaa leijan putoamiseen maahan.

Suljettu patjaleija

Suljettuja patjaleijoja on kahta tyyppiä: avoimen patjaleijan mallinen ja Arc, jota käsitellään seuraavassa kappaleessa. Perinteinen suljettu patjaleija eroaa avoimesta siinä, että ilmanottoaukkoja on etureunassa vähemmän ja niistä jokaiseen on tehty sukkamainen venttiili, joka päästää ilman sisään, mutta estää ilman nopean karkaamisen leijasta esimerkiksi leijan pudotessa veteen tai maahan. Koska suljetussa patjaleijassa ei ole täysin pitäviä venttiilejä kuten pumpattavissa, tyhjenee suljettu patjaleija ollessaan paikallaan vedessä tai maassa. Tyhjeneminen tapahtuu kuitenkin hitaasti ja pian leijaa uudelleen nostettaessa sen paineen muutosta ei huomaa.

Muilta ominaisuuksiltaan suljettu patjaleija vastaa avointa patjaa, mutta koska suljetusta ei pääse ilma ulos, niin suljettu ei kärsi romahtamisesta avoimen tapaan.

Tyyppi	Vesikäyttö	Talvikäyttö	Käyttöalue	Alaveto	Kelinkesto	Depower	Kääntymisnopeus / lentonopeus	Puomipaine	Lennätyskuntoon laitto	Yksin lähetyks ja uudelleen nosto	Hyyt korkeus / liitto aika
Pumpattava	kyllä	Kyllä	aika laaja (Bow:lla erittäin laaja)	hyvä	hyvä	hyvä (Bow:lla erittäin hyvä)	nopea / nopea	kevyt (Bow:lla kohtuullisesta raskaaseen)	helppo / kohtuullisen nopea	kohtuullinen (5. narun kanssa helppo)	erinomainen / hyvä
Avoin patja	ei	kyllä	laaja	hyvä	hyvä	hyvä	kohtuullinen / kohtuullinen	kohtuullisesta raskaaseen	helppo / nopea	hyvin helppo	hyvä / erinomainen
Suljettu patja	kyllä	kyllä	laaja	hyvä	hyvä	hyvä	kohtuullisesta nopeaan / kohtuullisesta nopeaan	kohtuullisesta raskaaseen	helppo / nopea (esitäyttöä vaativana hieman hitaampi kuin avoimilla patjoilla)	hyvin helppo	hyvä / erinomainen
Peter Lynn Arc	kyllä	kyllä	laaja	heikko	erinomainen	hyvä	hitaahko* / kohtuullinen	kohtuullisesta raskaaseen	helppo / kohtuullisen nopea (vaatii esitäytön)	kohtuullisen helppo	hyvä / hyvä

Arc

Arc -nimitystä käytetään yhden valmistajan, Peter Lynnin, leijoista, jotka ovat suljettuja patjaleijoja, mutta eroavat hieman rakenteeltaan ja muodoltaan muista patjaleijoista. Arceissa ei ole bridlenaruja ja lennossa ne muistuttavat voimakkaalla C-muodollaan enemmän pumpattavia leijoja.

Arcien tyyppiominaisuus on ns. autozenith, joka tarkoittaa, että leija pyrkii aina nousemaan zenittiin, jos sitä ei ohjaa. Aloittelijalle se on helpottava ominaisuus, koska leija pysyy helposti ilmassa. Kokeneelle se taas voi olla jopa rasite, kun leijaa joutuu etenkin kovassa kelissä väkisin pitämään alempana ilmassa.

Leijojen ominaisuudet

Kun erityyppisiä leijoja verrataan toisiinsa, on muistettava, että avoimet ja suljetut patjaleijat ovat yleensä kokoonsa nähden tehokkaampia kuin samankokoiset pumpattavat tai Arcit. Arcit ovat kokoonsa nähden kevyimpiä teholtaan etenkin käyttöalueensa alapäässä.

Seuraavaan taulukkoon on koottu omasta kokemuksestani saman tehoisten, 4-naruisten ja tehonsäädöllisten leijojen ominaisuuksia verrattuna toisiinsa. Lisäksi on huomattava, että taulukko on hyvin yleinen ja vain ohjeellinen, ja uusien erityyppisten ja mallisten leijojen ominaisuudet lähenevät jatkuvasti toisiaan.

*Arcit ovat olleet muihin verrattuna hitaita kääntymään, mutta uusi 2006 malli parantaa tätä ominaisuutta merkittävästi ja on kääntymisnopeudeltaan kohtuullisen nopean säädöistä riippuen.

Taulukon selitykset:

Kelinkesto – kuvaa leijan hallittavuutta ja käyttökelpoisuutta, kun tuuli on leijalle arvioidun käyttöalueen ylärajoilla.

Alaveto – kuvaa kuinka paljon suhteessa kokoonsa leija tuottaa vetoa käyttöalueensa alapäässä.

Uusien leijojen tapauksessa on yhä enemmän alettu puhua koko käyttöalueen laajuudesta, koska se on useille käyttäjille merkityksellisempi kuin pelkkä alaveto tai kelinkesto, jotka etenkin vanhoissa leijoissa olivat usein toisensa poissulkevia. Nykyiset leijat ovat huomattavasti parantuneet ja ovat tasapainoisempia näiden ominaisuuksien suhteen. Käyttöalueessa kannattaa kuitenkin huomioida, että ilmoitetut ääripäävät ovat aina suuntaa antavia juuri liikkeelle pääsystä juuri ja juuri selviämiseen ja jostain väliltä löytyy leijan miellyttävä käyttöalue.

Depower – tehonsäätö, lennätysnarujen pituuksien suhdetta toisiinsa muuttamalla aikaansaatu leijan kohtauskulman muutos, joka vähentää leijan kehittämää tehoa.

Kääntymisnopeus – kuinka nopeasti leija kääntyy ympäri sitä ohjattaessa

Lentonopeus – kuinka nopeasti leija lentää

Puomipaine – Puomituntuma eli kuinka kevyeltä tai raskaalta leijan ohjaaminen ja tehonsäätäminen puomissa tuntuu

Johtopäätös

"Kovat jätkät" ajaa ja tekee temppuja millä leijalla tahansa. Meille muille harrastus on mielekkäämpää ja oppiminen on nopeampaa, kun on itselle mieluisat ja taitoihin sopivat välineet. Kaikki nykyleijat ovat toimivia ja sinänsä valinta ei voi mennä vikaan. Joillekin on kuitenkin tärkeää vähällä vaivalla kruisailemaan lähtö, kun taas toiset nauttivat aggressiivisesta ajosta tempuineen.

Aloitat millä aloitat ja ajat millä ajat, mutta kokemuksen karttuessa kannattaa ainakin kokeilla muita leijatyyppejä. Näin saat laajemman kuvan lajista ja voihan sitä tehdä mieli vaihtaakin leijatyyppejä. Ainakin koet miten toisten leijatyypien kanssa toimitaan ja kuinka voi auttaa toista, kun samoilla rannoilla kuitenkin pyöritään.

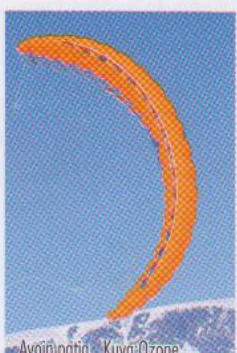
Teksti: Tapio Hinkkanen

Arc Kuva: Peter Lynn

Suljettu patja Kuva: Flysurf

Avoin patja Kuva: Ozone

Pumpattava Kuva: Northkites